

Studiehuis en onderwijsonderzoek

J. van den Akker, J. Pieters, I. Visscher-Voerman & A. Wald (red.): *Studiehuis en onderwijsonderzoek*. (Studiehuis-serie nr. 4.) Leuven/Appeldoorn: Garant, 1998, 165 p., 680 BEF.

In dit boek stellen onderwijsonderzoekers resultaten en ideeën over diverse onderzoeksthema's voor. Op de gepresenteerde visies wordt telkens door mensen uit de onderwijspraktijk gereageerd. Op die manier tref je hier een heel scala van interessante onderwijsthema's aan. Dit boek vormt het verslag van een studiedag over een recente onderwijsvernieuwing in Nederland: het *studiehuis*. (Voor een overzicht van de algemene studiehuis-principes verwijst ik graag naar de rubriek *Ingeboekt* in deel 1 van dit VONK-themanummer rond *Zelfsturend-zelfstandig leren* waarin al enkele werken uit deze studiehuis-serie gerecenseerd werden op p. 91-96.) Daar dit boek een bundeling is van artikelen kunnen er binnen het bestek van deze recensie slechts enkele accenten worden gelegd.

In het thema *onderwijs en samenleving* wordt de vraag voorgelegd of het studiehuis een ideaal rangeerterrein is om sociale ongelijkheid maximaal tot ontplooiing te laten komen. Kan het studiehuis, waarin zoveel nadruk ligt op het leerproces zelf, gelijke kansen bieden aan leerlingen op een brede ontwikkeling? Een onderwijssysteem waarbij de individuele motivatie, de werkhouding en het van thuis mee te brengen sociaal en cultureel kapitaal erg belangrijk zijn, kan de sociale ongelijkheid net in de hand werken. Het belang van de socialiserende werking van het onderwijs mag dus zeker niet onderschat worden, zeker niet in een systeem waarbij leerlingen hun inhouden in sterke mate zelf selecteren. Naast de kritische bedenkingen wordt in deze sociologische benadering ook een argument naar

voren geschoven dat pleit ten gunste van het zelfstandig leren: het kennen en onderzoeken van het eigen leervermogen en leerproces geeft zelfvertrouwen in het eigen kunnen en handelen.

In het thema *evaluatie* wordt de zinvolheid van voortgangstoetsen en een leerlingvolgsysteem benadrukt. Door systematisch leerlinggegevens te verzamelen en bij te houden kunnen leerlingen beter begeleid worden en kunnen er individuele leerwegen uitgestippeld worden. Voorwaarde is wel dat leerlingen op meerdere momenten vergeleken worden met een normgroep. Dat kan gebeuren op proefwerken, maar de vraag luidt of er dan al niet veel tijd verloren is gegaan.

Nog een laatste accent: in een aantal artikelen in dit verzamelboek wordt gewezen op de veranderende *leerkracht- en lesgeefstijlen*. Zelfsturend-zelfstandig leren hangt immers in grote mate af van de opvattingen van leerkrachten over leren en van de mate waarin leerkrachten bekwaam zijn om procesgericht les te geven. Meteen kan je hieraan de vraag koppelen hoe leerkrachten opgeleid kunnen worden om les te geven in het studiehuis, hoe de professionele ontwikkeling van leerkrachten aangepakt kan worden.

Zonder meer een reeks van interessante artikelen en discussiepunten die perfect losgekoppeld kunnen worden van het Nederlands onderwijssysteem.

Luc Vercammen